Becker & Van de Graaf
archeologie op maat

Klooster Albertinum
Heijendaalseweg 121
6525 AJ Nijmegen
Tel. 024/360 81 63
Fax. 024/360 37 65

Ambachtsweg 7c
Postbus 3012
2220 CA Katwijk (ZH)
Tel. 071/332 68 88
Fax. 071/403 55 24

info@opgravingsbedrijf.nl
www.opgravingsbedrijf.nl

Inventariserend veldonderzoek, verkennende fase

Maarten Kruytstraat/Gasthuissteeg, Noordwijk
Gemeente Noordwijk

CIS-code: 19624

Colofon

Datum : 17 januari 2007
Projectnummer : 02961006/19624
Auteur : drs. S. Moerman
Redactie : drs. J.J. Huisman, drs. T. Nales

Controle

J.J. Huisman	Senior Archeoloog	20-11-2006

Goedkeuring

R.H.P. Proos	Provincie Zuid-Holland	16-01-2007

Versie : 1.3
ISBN : 978-90-77768-99-0

Definitieve versie

Opdrachtgever : Gemeente Noordwijk
de heer J.C. Bedijn
Postbus 298
2200 AG Noordwijk

© Becker & Van de Graaf bv
Katwijk, januari 2007

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE:

SAMENVATTING **3**

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PLANGEBIED **4**

1. INLEIDING **5**
1.1 Aanleiding 5
1.2 Doel- en vraagstelling van het onderzoek 5
1.3 Ligging van het gebied 5

2. BUREAUONDERZOEK **6**
2.1. Werkwijze 6
2.2. Geomorfologie en bodem 6
2.3. Bekende archeologische waarden 8
2.4. Historisch landgebruik 8
2.5. Conclusie bureauonderzoek en verwachtingmodel 8

3. VELDONDERZOEK **9**
3.1. Onderzoekshypothese en onderzoeksopzet 9
3.2. Werkwijze 9
3.3. Resultaten 9

4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN **10**
4.1. Beantwoording vraagstellingen 10
4.2. Aanbevelingen 10
4.3. Betrouwbaarheid 11

LITERATUUR EN KAARTEN **12**

LIJST VAN AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN **13**

BIJLAGEN
1. Topografische kaart
2. Archis-informatie
3. Boorpuntenkaart
4. Vondstenlijst
5. Boorbeschrijvingen
6. Periodentabel
7. Historische atlas 1902

Samenvatting

Op basis van de onderzoeksresultaten is geconcludeerd dat voor het plangebied aan de Maarten Kruytstraat / Gasthuissteeg te Noordwijk een lage archeologische verwachting geldt op het aantreffen van archeologische resten vanaf het Neolithicum tot in de Nieuwe Tijd. Deze verwachting is hoofdzakelijk gebaseerd op de verstoringen van het bodemprofiel, die reiken tot een diepte van maximaal 210 cm beneden maaiveld. De aangetroffen vondsten dateren met name in de Nieuwe tijd.. Derhalve wordt voor dit plangebied geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren, indien graafwerkzaamheden niet tot dieper reiken dan 2,0 m beneden maaiveld.

Administratieve gegevens van het plangebied

Toponiem	Maarten Kruytstraat / Gasthuissteeg
CIS-code	19624
Plaats	Noordwijk
Gemeente	Noordwijk
Kadastrale aanduiding	Noordwijk E 2375 en 2635
Provincie	Zuid-Holland
Coördinaten *Centrum* *Hoekpunten*	 89.750/473.150 89.732/473.194 89.788/473.219 89.793/473.128 89.722/473.124
Oppervlakte plangebied	2.400 m² en een tracé van 90 m
Opdrachtgever	Gemeente Noordwijk Afdeling Vergunning en Handhaving Team Algemene Zaken Contactpersoon: dhr. J.C. Bedijn Postbus 298 2200 AG Noordwijk Tel: 071-3660261
Uitvoerder	Becker & Van de Graaf bv Contactpersoon: mevr. S. Moerman Ambachtsweg 7c 2222 AH Katwijk Telefoon 071-3326888 E-mail: smoerman@beckerenvandegraaf.nl
Bevoegd gezag	Provincie Zuid-Holland Contactpersoon: dhr. R.H.P. Proos Postbus 90602 2509 LP Den Haag Telefoon 070-4418445 Email: rhp.proos@pzh.nl
Beheer en plaats van documentatie en vondsten	Becker & Van de Graaf, Katwijk, tot deponering bij provinciaal depot voor bodemvondsten Zuid-Holland
Uitvoeringsperiode veldwerk	25-10-2006

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Vanuit de IDDS groep heeft archeologisch onderzoeksbureau Becker & Van de Graaf in opdracht van de gemeente Noordwijk een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) verkennende fase uitgevoerd in het plangebied Maarten Kruytstraat / Gasthuissteeg in Noordwijk, gemeente Noordwijk. Aanleiding voor dit onderzoek is een op handen zijnde eigendomstransactie van het terrein in het kader van een waardestelling van het terrein. Bij een eventuele herontwikkeling of herinrichting van het terrein dient rekening te worden gehouden dat graafwerkzaamheden worden gepland, die de huidige bodem zullen verstoren. De toekomstige verstoringsdiepte is vooralsnog onbekend. Bij dit onderzoek is uitgegaan van een maximale diepte van 2,0 m beneden maaiveld. Hierbij is de kans aanwezig dat eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord dan wel vernietigd zullen worden. Verstoringen door eventuele heiwerkzaamheden zijn binnen dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

1.2 Doel- en vraagstelling van het onderzoek

Het doel van het inventariserend veldonderzoek (IVO) is inzicht te krijgen in de vormeenheden van het landschap in het plangebied, voor zover deze vormeenheden van invloed kunnen zijn geweest op de bruikbaarheid van de locatie door de mens in het verleden. Op basis van de resultaten van het onderzoek kunnen kansarme zones van het plangebied worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd voor vervolgonderzoek. Om dit doel te kunnen realiseren, wordt op de volgende vraagstelling een antwoord gegeven (Huisman 2006):

- Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie?
- Wat is de specifieke archeologische verwachting van het plangebied?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig in het plangebied?
- Wat is de diepteligging van eventueel aanwezige archeologische resten?
- Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog intact?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden?

Dit inventariserend veldonderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek. Bij het bureauonderzoek wordt voor het plangebied een specifieke archeologisch verwachting opgesteld, die bij het veldonderzoek door middel van boringen wordt gecontroleerd. Op basis van de resultaten van deze onderzoeken worden aansluitend aanbevelingen gedaan over eventueel behoud of vervolgonderzoek.

Beide onderzoeken zijn uitgevoerd in oktober 2006 volgens de provinciale eisen voor archeologisch booronderzoek in de Provincie Zuid-Holland en conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 2.2 (College voor de Archeologische Kwaliteit 2005a).

Voor de in dit rapport gebruikte geologische en archeologische tijdsaanduidingen wordt verwezen naar bijlage 6. Afkortingen en enkele vaktermen worden achterin dit rapport uitgelegd (zie lijst van afkortingen en begrippen).

1.3 Ligging van het gebied

De ligging van het onderzochte gebied, oftewel het plangebied, is weergegeven in bijlage 1. Het terrein omvat een gebied van ca. 2.400 m^2 en wordt globaal begrensd door de Maarten Kruytstraat, de Gasthuissteeg en de Abraham van Rooijenstraat. De exacte ligging en contouren van het plangebied zijn nader weergegeven in bijlage 3. Ten tijde van onderhavig onderzoek was het deel van het plangebied langs de Maarten Kruytstraat in gebruik als parkeerplaats. De Gasthuissteeg is onderdeel van de openbare weg. De huizenblokken tussen het parkeerterrein en de Gasthuissteeg maken geen deel uit van het plangebied.

2. Bureauonderzoek

2.1. Werkwijze

Bij het bureauonderzoek zijn gegevens verzameld over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied. Er is gebruik gemaakt van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) en het Archeologisch Informatie Systeem (Archis II) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM). Aanvullende historische informatie is verkregen uit beschikbaar historisch kaartmateriaal, waaronder het Minuutplan van 1818 (de Geus 1818), de Veldminuut (Einderlein z.j.) en een topografische kaart van 1903 (Uitgeverij Nieuwland 2005, no. 364). Tevens is er gebruik gemaakt van een luchtfoto uit 1945 (RAF 1945).

Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en de geomorfologische kaart van het gebied gebruikt (Stichting voor Bodemkartering 1982, DLO-Staring Centrum 1994). Deze gegevens zijn aangevuld met relevante informatie uit beschikbare achtergrondliteratuur (zie literatuurlijst).

2.2. Geomorfologie en bodem

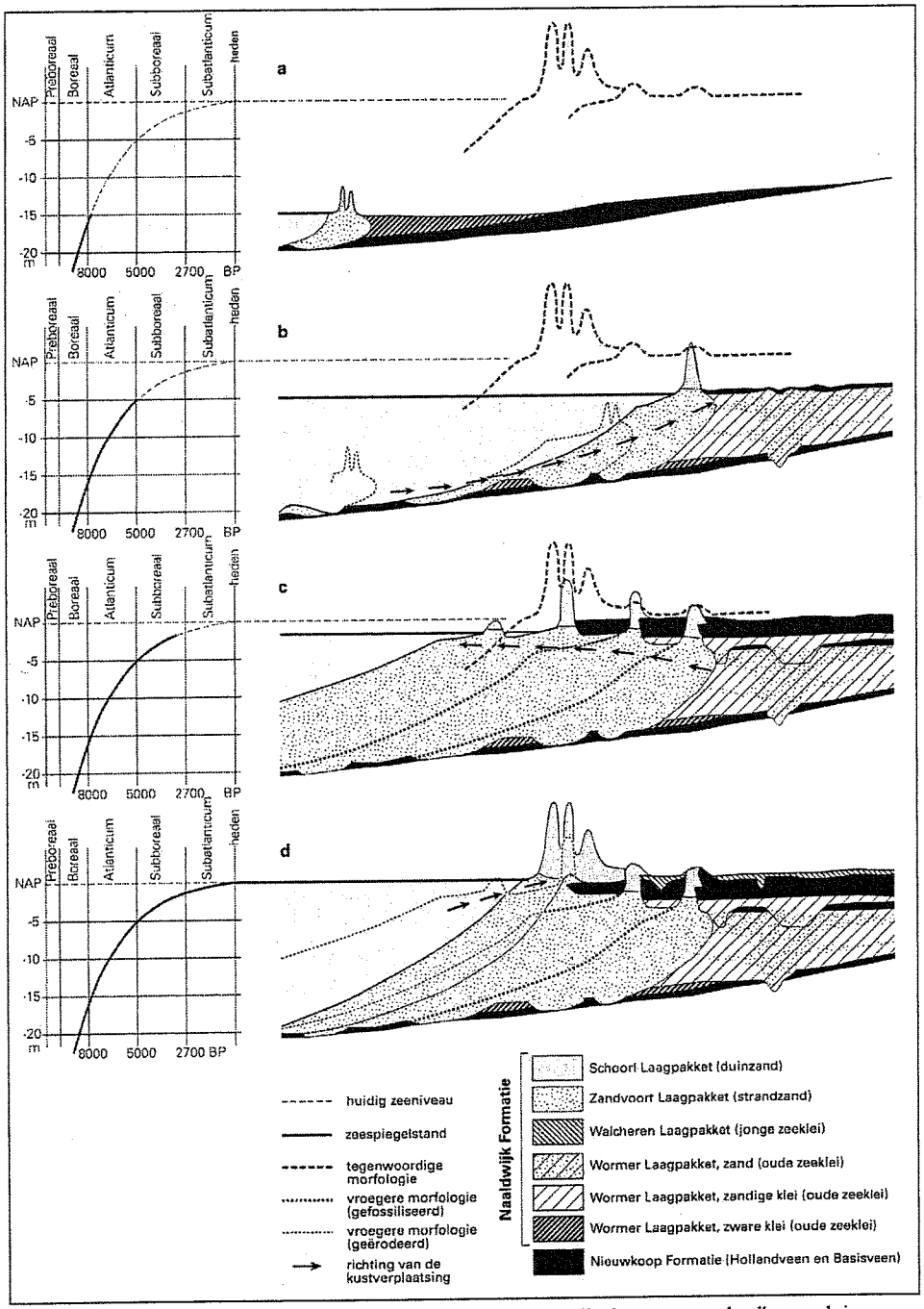
2.2.1. Ontstaansgeschiedenis landschap

Het plangebied is gelegen in het West-Nederlandse duingebied (Berendsen, 2000). Het West-Nederlandse duingebied omvat het huidige strand, alle strandwallen en de duinen die aan de oostzijde van het strand in Noord- en Zuid-Holland voorkomen (Berendsen 2005). Aan de zeezijde liggen de reliëfrijke buitenduinen, oftewel de jonge duinen. Verder landinwaarts komen de lagere en minder reliëfrijke binnenduinen voor. Dit zijn de oude duinen.

Het ontstaan van het duingebied hangt samen met de zeespiegelstijging gedurende het Holoceen (vanaf circa 10.000 jaar geleden). Met name gedurende een periode van relatief snelle zeespiegelstijging, circa 6.000 jaar geleden, werden direct ten westen van de huidige kustlijn reeds de eerste strandwallen gevormd. Deze strandwallen zijn door de alsmaar stijgende zeespiegel afgebroken, terwijl er verder naar het oosten nieuwe strandwallen ontstonden. Omstreeks 5.000 jaar geleden nam de stijging van de zeespiegelstand af en begon de kust zich in westwaartse richting uit te breiden. Gedurende deze uitbreiding ontstond een brede reeks strandwallen die het binnenland beschermde tegen inbraken van de zee. Hierbij werden de jongere strandwallen ten westen van de oudere gevormd. Achter de strandwallen ontstonden rustige en natte omstandigheden, waardoor grote veengebieden ontstonden. De opbouw van de strandwallen langs de West-Nederlandse kust is schematisch weergegeven in Figuur 1.1.

De uitbreiding van de kust duurde voort tot ongeveer 2.500 jaar geleden, waarna geleidelijk weer erosie van de kust optrad (Figuur 1.1d). Het duingebied dat zich achter de strandwallen had ontwikkeld, bleef echter grotendeels intact en doordat de verstuiving door begroeiing vrijwel geheel aan banden werd gelegd, veranderde er weinig in het reliëf. Het zo ontstane duingebied vormt nu de oude duinen, met toppen tussen circa 4 en 10 m + NAP. Deze duinen zijn op verschillende plaatsen langs de Nederlandse kust nog in het reliëf te herkennen.

Langs de kust liggen de jonge duinen. Deze zijn gevormd vanaf ca. 1100 na Chr. Door de wind werd het zand van het strand opgeblazen in duinen die daarna steeds verder landinwaarts bewogen. Deze duinen kunnen tot wel 40 m boven NAP uitsteken. Bij het verplaatsen van de duinen werd steeds meer van het oude landoppervlak begraven onder een dik zandpakket. Onder de jonge kustduinen komen waarschijnlijk de afzettingen voor van oude duinen (duinen die tot aan de Vroege Middeleeuwen langs de Nederlandse kust voorkwamen en ongeveer 1 à 2 m boven NAP uitstaken).

Figuur 1.1 Verband tussen de zeespiegelstijging en de vorming en ligging van strandwallen en duinen voor de Hollandse kust (Berendsen 2005). De verschillende geologische formaties in de figuur zijn terug te vinden in de Mulder et al. 2003.

2.2.2. Geomorfologie

Het plangebied staat op de geomorfologische kaart aangegeven als ongekarteerd vanwege de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom. Aan weerzijden van Noordwijk aan Zee liggen hoge kustduinen met bijbehorende vlakten en laagten (code 13C1). Deze jonge duinen vormen vanwege de verstuiving en voedingsarme bodem relatief ongunstige locaties voor bewoning. Ter plaatse van Noordwijk aan Zee ligt waarschijnlijk een oudere strandwal. De aanwezigheid van een hoog duin beschermde de bewoning op deze strandwal tegen de harde winden uit het zuidwesten (Dekker 2002).

2.2.3. Bodem

Op de bodemkaart staat het plangebied aangegeven als ongekarteerd. De bodems aan weerszijden van Noordwijk aan Zee bestaan uit duinvaaggronden van fijn zand (code Zd20A). Dit type bodem wordt aangetroffen in de jonge duinen. Vanwege de geringe ouderdom van deze afzettingen heeft er weinig bodemvorming opgetreden, met als gevolg dat de bodem een erg dunne en soms in het geheel geen humeuze bovenlaag heeft. In het plangebied zijn echter waarschijnlijk geen jonge duinen aanwezig maar een oudere strandwal. Van nature bestaan de bodems op de strandwallen uit leemarm, matig fijn zand dat tot grote diepte is ontkalkt. In het plangebied mogen dan duinvaaggronden (code Zd21) of vlakvaaggronden (code Zn21) worden verwacht. Afhankelijk van of er in het plangebied in het verleden bemesting heeft plaatsgevonden, bijvoorbeeld voor een akker of tuin (zie paragraaf 2.4), zou er ook sprake kunnen zijn van eerdgronden. Deze gronden hebben als gevolg van het gedurende vele jaren opbrengen van mest een humeuze bovenlaag van 50 cm of dikker (code EZ..).

2.3. Bekende archeologische waarden

Het plangebied staat op de IKAW aangegeven als een gebied met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde (bijlage 2). Dit komt overeen met een redelijke tot grote trefkans voor archeologische waarden volgens de CHS. Deze waardering is voornamelijk gebaseerd op de ligging van het plangebied in een gebied met jonge duinen. Volgens de CHS is er in dit gebied bewoning mogelijk geweest vanaf het Neolithicum. In Archis worden binnen de directe omgeving van het plangebied (ca. 500 m) alleen vondsten uit de Nieuwe tijd gemeld. Direct naast het plangebied, op de hoek van de Maarten Kruytstraat en de Hoofdstraat, is een onderzoek uitgevoerd door RAAP Archeologisch Adviesbureau (van Eijk 2003; onderzoeksmelding 8781). Dit bureau- en booronderzoek toonde aan dat de bodem ter plaatse verstoord was tot een diepte van maximaal 3,0 m beneden maaiveld. De enige vondsten bestonden uit een bakstenen waterput en een fragment roodbakkend aardewerk, beide uit de Nieuwe tijd (waarneming 55852). Met de sloop van de aanwezige bebouwing zijn deze vondsten verstoord.

2.4. Historisch landgebruik

In het begin van de 19e eeuw beperkte de bebouwing in de omgeving van het plangebied zich tot een strook aan weerszijden van de Hoofdstraat. De Abraham van Rooijenstraat ten zuiden van het plangebied lag er al wel maar langs deze straat kwam ten tijde van het opstellen van het minuutplan geen bebouwing voor. De Hoofdstraat had in die tijd nog geen zijstraten en de Maarten Kruytstraat en Gasthuissteeg bestonden dus nog niet. In het noorden van het plangebied kwam bebouwing voor. Deze bebouwing bestond uit een huis en een schuur in het noordoosten van het plangebied en een scheepswerf in het noordwesten van het plangebied. Binnen de grenzen van het plangebied lag tevens het bij de scheepswerf horende erf. Het zuiden van het plangebied bestond deels uit weiland en deels uit duingrond.

Op de historische kaart uit het begin van de 20e eeuw (bijlage 7) is te zien dat het plangebied waarschijnlijk uit akker en erf ten zuiden van de huizen en schuren langs de Hoofdstraat bestond. Aan de westkant van het plangebied wordt een lang gebouw aangegeven. Wat voor gebouw dit is, is onbekend. Wel is bekend dat er in 1935 een verzoek is geweest tot oprichting van een smederij aan de Abraham van Rooijenstraat 52, ergens in het zuidwestelijk deel van het plangebied (persoonlijke communicatie, gemeente Noordwijk).

2.5. Conclusie bureauonderzoek en verwachtingmodel

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt verwacht dat het plangebied op een strandwal ligt. Indien dit het geval is, geldt er in het plangebied een middelhoge trefkans voor archeologische resten, met name vanaf de Middeleeuwen. Eventueel kunnen in diepere lagen ook oudere resten voorkomen, vanaf het Neolithicum. Om de aanwezigheid van een strandwal te toetsen, dient een verkennend veldonderzoek te worden uitgevoerd.

3. Veldonderzoek

3.1. Onderzoekshypothese en onderzoeksopzet

Het doel van het verkennend veldonderzoek is om vast te kunnen stellen of het bodemprofiel en eventuele archeologische indicatoren aanleiding geven te veronderstellen dat archeologische resten aanwezig kunnen zijn in het plangebied en om vast te kunnen stellen of en waar de bodem verstoord is. Daarnaast dient het veldonderzoek om vast te stellen of het plangebied op een strandwal ligt. Het veldonderzoek bestaat uit een booronderzoek. Een veldkartering is vanwege de aanwezige bestrating niet mogelijk.

3.2. Werkwijze

In het plangebied aan de Hoofdstraat zijn zeven boringen gezet (bijlagen 3 en 5) met een diepte van 2,0 tot 4,0 m. Deze boringen zijn verdeeld over de gebieden die verstoord zullen worden als gevolg van toekomstige graafwerkzaamheden ten behoeve van de geplande bebouwing. Er is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 10 cm. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijving (College voor de Archeologische Kwaliteit 2005b) met behulp van een veldcomputer en het programma Boormanager van I.T. Works. De locaties van de boringen zijn ingemeten vanuit de bestaande topografie (x- en y-waarden). De opgeboorde monsters zijn door middel van zeven in het veld onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Hierbij is gebruik gemaakt van een zeef met een maaswijdte van 4 mm.

3.3. Resultaten

De diepe boring toont schelphoudend kalkrijk matig fijn, matig siltig, grijs zand onder in de boring. Hier bovenop ligt een lichtgrijze tot -bruine laag kalkloos zand. Dit zijn strand- en duinafzettingen die zich tot ca. 2500 jaar geleden hebben ontwikkeld. De top van het bodemprofiel is bruin tot donkerbruin van en is in alle gevallen verstoord op basis van de aanwezigheid van subrecent materiaal (zie paragraaf 3.3.1). De bovenste laag is weer kalkrijk en is bovendien bruin tot donkerbruin van kleur en humeus.

3.3.1. Archeologische indicatoren

In alle boringen zijn vondsten gedaan. Het gaat voornamelijk om (sub)recent baksteen, mortel, glas, sintels en slakachtig materiaal en fragmenten vissenbot (bijlage 4). Het aangetroffen aardewerk betreft met name industrieel wit aardewerk dat gedateerd kan worden in de Nieuwe tijd B of C. De vondsten zijn aangetroffen op dieptes variërend van 50 tot 210 cm, tot in de top van de strandwal. Boring 6 is tweemaal gestaakt op beton op een diepte van 80 cm beneden maaiveld.

3.3.2. Interpretatie

De top van het bodemprofiel in het plangebied is in alle gevallen verstoord. In boring 15 beperkt de verstoring zich tot de bovenste bodemlaag (tot 50 cm beneden maaiveld). In de overige boringen reiken de geconstateerde verstoringen tot een diepte van 100 (boring 16) tot 210 cm (boring 1) beneden maaiveld. Deze verstoringen hebben, gezien het materiaal dat in de verstoorde lagen is aangetroffen, vermoedelijk relatief recent plaatsgevonden. Dit is gebaseerd op het aantreffen van industrieel wit aardewerk, pijpaardewerk en roodbakkend geglazuurd aardewerk uit de Nieuwe tijd B of C tot een diepte van 210 cm in boringen 1, 2, 3 en 13. Een exacte oorzaak van de waargenomen verstoringen is onduidelijk, maar mogelijk zijn deze (mede) te relateren aan de smederij en de scheepswerf die hier gestaan hebben. Mogelijk zijn er nog restanten van deze of andere gebouwen aanwezig in de bodem. Het beton waar boring 6 tweemaal op gestaakt is, alsmede de aangetroffen slakken en sintels, zouden hier een aanwijzing voor kunnen zijn. Diepe verstoringen zijn ook waargenomen in het gebied direct aansluitend aan het plangebied (van Eijk 2003; onderzoeksmelding 8781). Binnen de te verstoren diepte waar binnen dit onderzoek van uit is gegaan (maximaal 2,0 m) zullen eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen ten gevolge van de relatief diepe verstoring in het plangebied verdwenen zijn.

4. Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van de IDDS groep heeft archeologisch adviesbureau Becker en Van de Graaf een Inventariserend archeologisch Veldonderzoek (IVO) uitgevoerd op het terrein tussen de Maarten Kruytstraat en de Gasthuissteeg te Noordwijk. Bij dit onderzoek is het opstellen en controleren van de archeologische verwachting als hoofddoel gesteld.

4.1. Beantwoording vraagstellingen

- *Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie?*

Op basis van het bureauonderzoek en het veldonderzoek is geconcludeerd dat het plangebied op een strandwal ligt. Deze strandwal heeft zich tussen circa 5000 en 2500 jaar geleden gevormd gedurende een periode van sterke zeespiegelstijging.

- *Wat is de specifieke archeologische verwachting van het plangebied?*

Op basis van de onderzoeksresultaten is geconcludeerd dat voor het onderzoeksgebied een lage archeologische verwachting geldt voor het aantreffen van archeologische resten. Deze verwachting is hoofdzakelijk gebaseerd op (sub)recente verstoringen in het plangebied, die tot in de top van de strandwal reiken. Zowel het archeologisch niveau aan de oppervlakte als het archeologisch niveau in de top van de strandwal zijn daarmee verstoord geraakt.

- *Zijn er archeologische waarden aanwezig in het plangebied?*

In het plangebied zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Het bodemniveau waarop sporen vanaf het Neolithicum tot in de Middeleeuwen verwacht zouden mogen worden, de top van de strandwal, is verstoord. In de bovenste bodemlagen zouden sporen uit de Late-Middeleeuwen verwacht kunnen worden maar door graafwerkzaamheden in de Nieuwe tijd zullen ook hier geen sporen of resten meer *in situ* aanwezig zijn.

- *Wat is de diepteligging van eventueel aanwezige archeologische resten?*

Niet van toepassing.

- *Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog intact?*

In het plangebied zijn verstoringen geconstateerd tot een diepte variërend van 50 tot 210 cm. Vanwege deze verstoringen is binnen deze diepte de oorspronkelijke opbouw van de bodem verdwenen.

- *In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden?*

Naar verwachting zullen er geen archeologische waarden bedreigd worden door de voorgenomen graafwerkzaamheden op de locatie, indien deze graafwerkzaamheden niet tot dieper dan 2,0 m beneden maaiveld reiken.

4.2. Aanbevelingen

Tijdens het veldonderzoek is een verstoord bodemprofiel aangetroffen, met verstoringen die reiken tot in de top van de strandwal. Eventueel aanwezige archeologische resten zullen daarbij verstoord zijn geraakt. Er wordt derhalve geadviseerd om in het plangebied geen archeologisch vervolgonderzoek uit te laten voeren indien de graafwerkzaamheden niet dieper reiken dan 2,0 m beneden maaiveld. Indien dit wel het geval is, kan niet worden uitgesloten dat er nog dieper gelegen archeologische resten zullen worden verstoord en wordt aanbevolen een aanvullend booronderzoek uit te laten voeren tot de maximale ontgravingsdiepte.

NB. Bovenstaand advies vormt een selectieadvies. Dit advies dient gecontroleerd en beoordeeld te worden door het bevoegd gezag, in dit geval de provinciaal archeoloog van de Provincie Zuid-Holland. Deze zal vervolgens een selectiebesluit nemen inzake de te volgen procedure. Becker & Van de Graaf bv wil daarom meegeven dat voordat het selectiebesluit genomen is, niet begonnen kan worden met bodemverstorende activiteiten of activiteiten die voorbereiden op bodemverstoringen.

4.3. Betrouwbaarheid

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het aantreffen dan wel vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen. Aangezien het onderzoek is uitgevoerd door middel van een steekproef kan echter, op basis van de onderzoeksresultaten, de aan- of afwezigheid van eventuele archeologische waarden niet gegarandeerd worden. Indien archeologische waarden worden aangetroffen dienen deze conform de Monumentenwet 1988, artikel 47, bij de burgemeester gemeld te worden.

Literatuur en kaarten

ANWB, 2005: *ANWB Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25000*, Den Haag.

Berendsen, H.J.A., 2005³ (1997): *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*, Assen.

College voor de Archeologische Kwaliteit, 2005a: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 2.2, Gouda.

College voor de Archeologische Kwaliteit, 2005b: *Archeologische standaard boorbeschrijving*, Archeologie Leidraad 3, Gouda.

Dekker, A., 2002: *Badplaats Noordwijk 'toen en nu'*, http://home.wanadoo.nl/arenddek/index.htm (op 31-10-2006).

DLO-Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst, 1994: *Geomorfologische kaart van Nederland, 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage*, Wageningen / Haarlem.

Eijk, J.H.M. van, 2003: *Plangebied Hoofdstraat/Maarten Kruytstraat te Noordwijk aan Zee, gemeente Noordwijk; een inventariserend archeologisch onderzoek* (RAAP-notitie 502).

Enderlein, H.J., z.j.: Veldminuut, kaartblad Leiden (circa 1840-1860).

Geus, J. de, 1818: Minuutplan, Gemeente Noordwijk, Sectie E, Noordwijk en mer, blad 1, perceelnummers 1-204, schaal 1:2500, (http://www.dewoonomgeving.nl).

Huisman, J.J., 2006: *Plan van aanpak. Maarten Kruytstraat/ Gasthuissteeg in Noordwijk, gemeente Noordwijk*, Katwijk (Intern rapport, Becker & Van de Graaf).

Mulder, E.F.J. de/ M.C. Geluk/ I.L. Ritsema/ W.E. Westerhoff/ T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

Stichting voor Bodemkartering, 1982: *Bodemkaart van Nederland, 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage*, Wageningen.

Uitgeverij Nieuwland, 2005: *Grote Historische topografische Atlas, ± 1905, Zuid-Holland*, schaal 1:25.000, Tilburg.

Lijst van afkortingen en begrippen

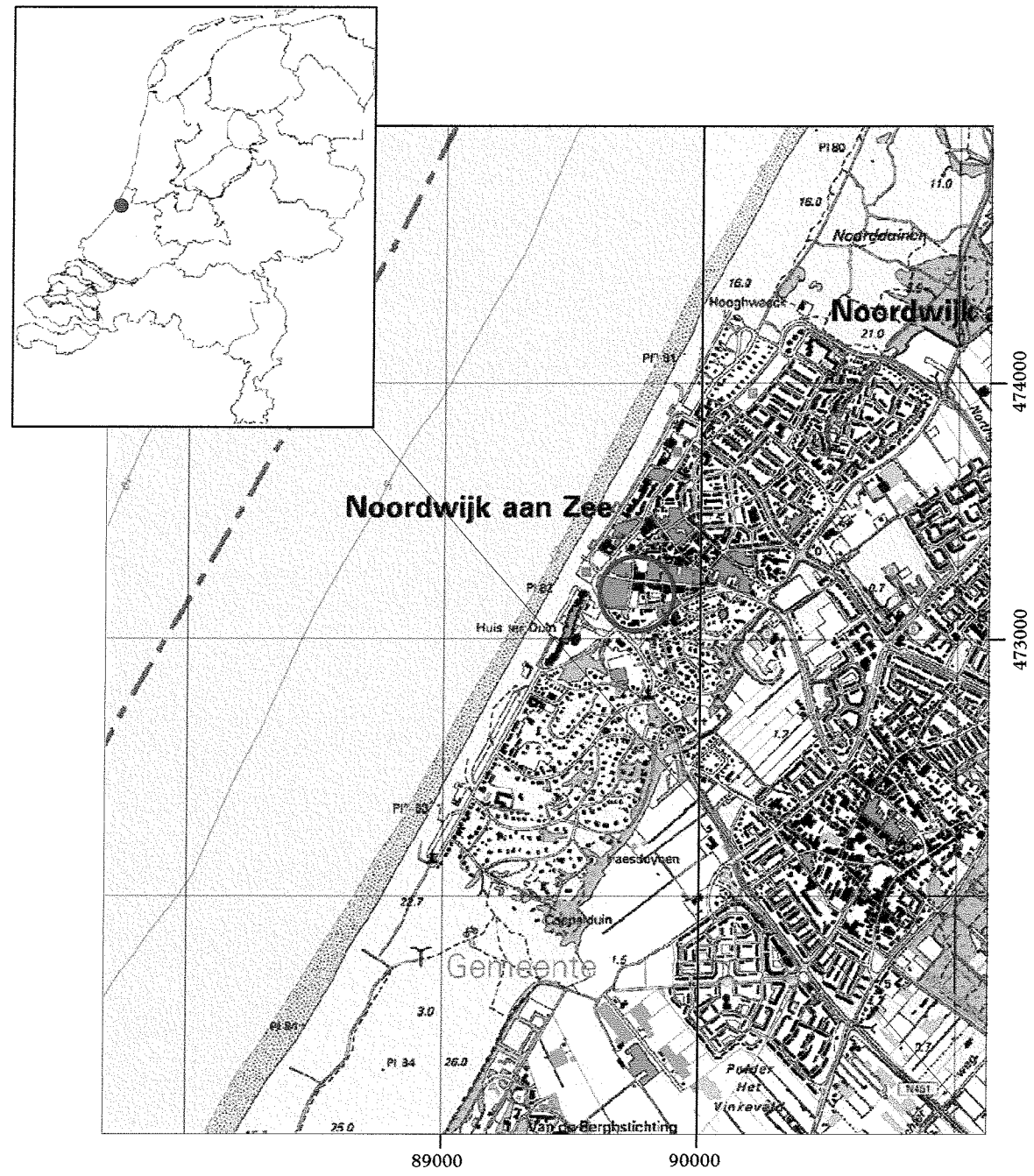
Afkortingen

ARCHIS	Archeologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvA	Programma van Aanpak
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten

Verklarende woordenlijst

antropogeen	door menselijke activiteit veroorzaakt of gemaakt
Edelmanboor	een handboor voor bodemonderzoek
eerdgrond	grond met een humushoudende minerale bovengrond van meer dan 50 cm, ontstaan door invloed van de mens, vaak gaat het om een esdek
esdek	dikke humeuze laag ontstaan door eeuwenlange bemesting; beschermt de oorspronkelijke bodem tegen ploegen en andere verstoringen
horizont	kenmerkende laag binnen de bodemvorming
humeus	organische stoffen bevattend; bestaande uit resten van planten en dieren in de bodem
podzol	goed ontwikkelde bodem in gebieden met veel neerslag
silt	zeer fijn sediment met grootte 0,002-0,063 mm
slak	steenachtig afval van metaal- of aardewerkproductie
strandvlakte	groot vlak zandig gebied tussen twee strandwallen
strandwal	langs de kust gevormde langgerekte zandrug die uitsteekt boven het gemiddelde hoogwaterniveau; geeft in Nederland de oude ligging van de kustlijn weer
vaaggrond	grond zonder duidelijke tekenen van bodemvorming

Bijlage 1: Topografische kaart

Bijlage 2: Archis-informatie

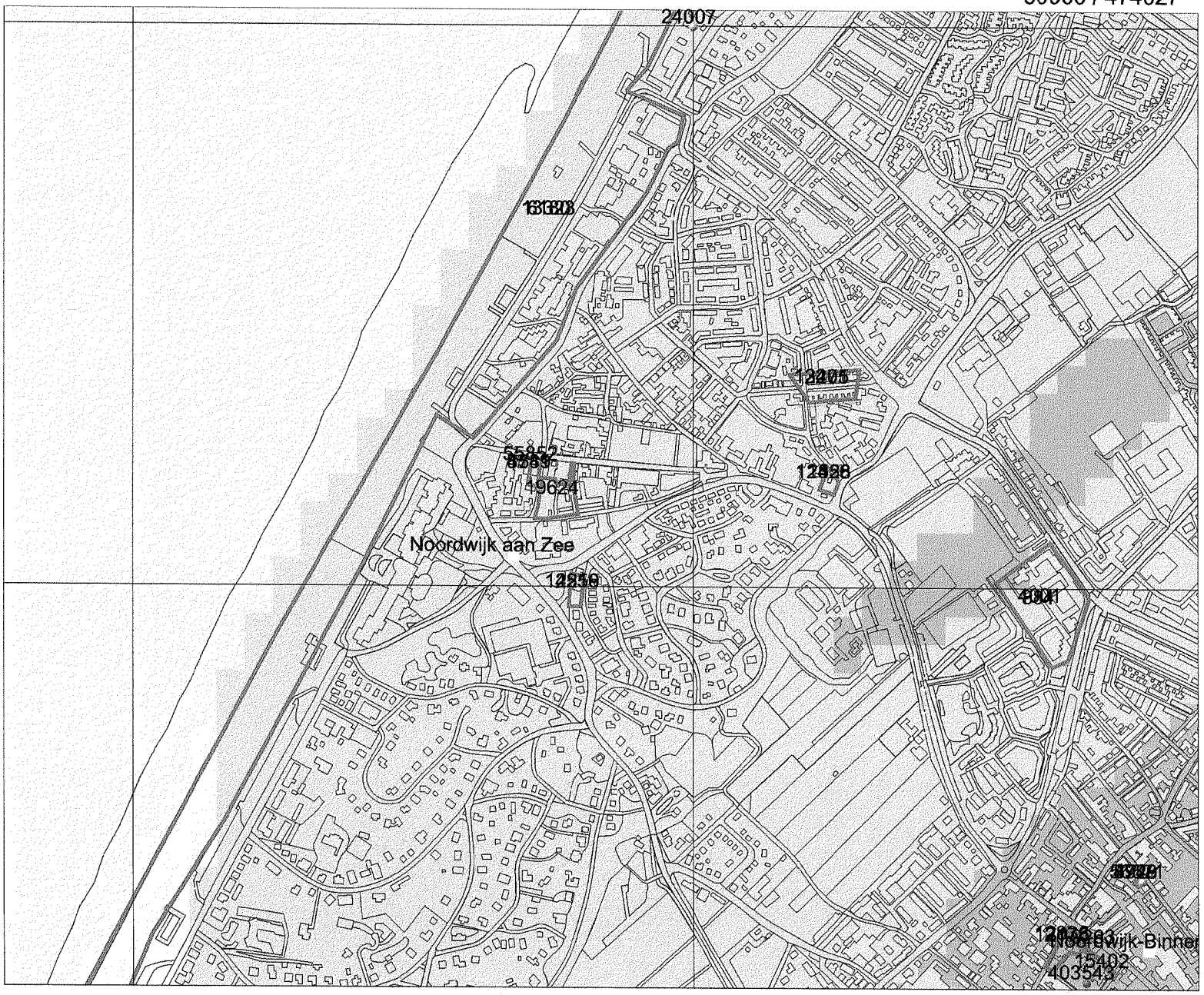
Archeologische informatie

19624 Noordwijk Maarten Kruytstraat / Gasthuissteeg

oktober 2006

Becker & Van de Graaf

90900 / 474027

88770 / 472287

Legenda

- WAARNEMINGEN
- VONDSTMELDINGEN
- GRID_1KM
- PLAATSNAMEN
- GEMEENTEN
- PROVINCIES
- ONDERZOEKEN
- ONDERZOEKSMELDINGEN
- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)

MONUMENTEN

- archeologische betekenis
- archeologische waarde
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd

IKAW

- zeer lage trefkans
- lage trefkans
- middelhoge trefkans
- hoge trefkans
- lage trefkans (water)
- middelhoge trefkans (water)
- hoge trefkans (water)
- water

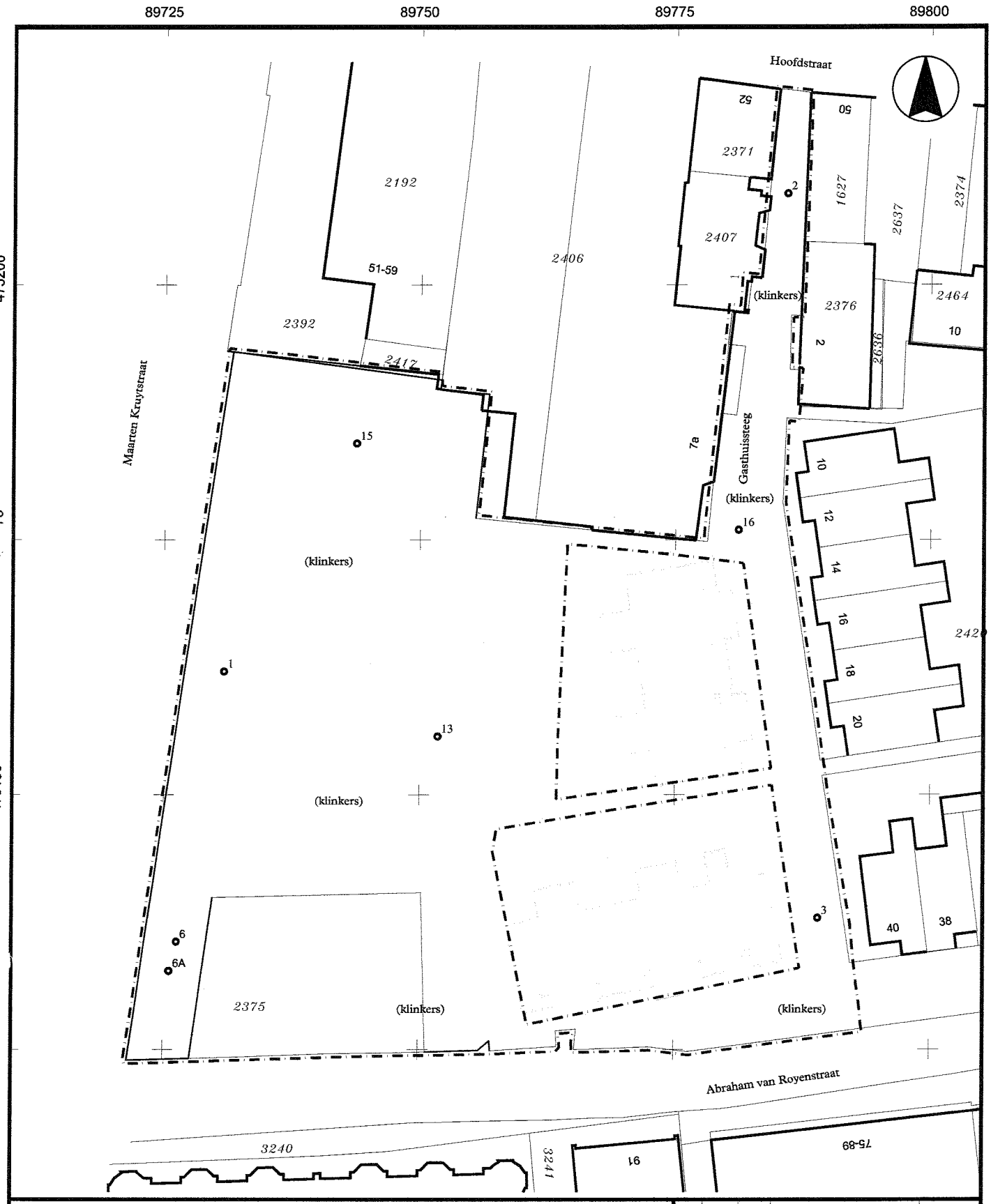
Schaal 1:10000

0 500 m

N

RACM
Archis2

Bijlage 3: Boorpuntenkaart

LEGENDA

- boring
- bebouwing
- plangebied
- 27 huisnummer
- 1795 kadastrale nummers

0m 25m

REV.	DATUM	NAAM	OMSCHRIJVING	GOED GEK.
0	17.11.06	MS	SITUATIETEKENING	

Becker & Van de Graaf
archeologie op maat

OMSCHRIJVING: MAARTEN KRUYTSTRAAT (E.O.) TE NOORDWIJK	SCHAAL: 1:500
PROJECTNUMMER: 02961006/19624	FORMAAT: A4

Bijlage 4: Vondstenlijst

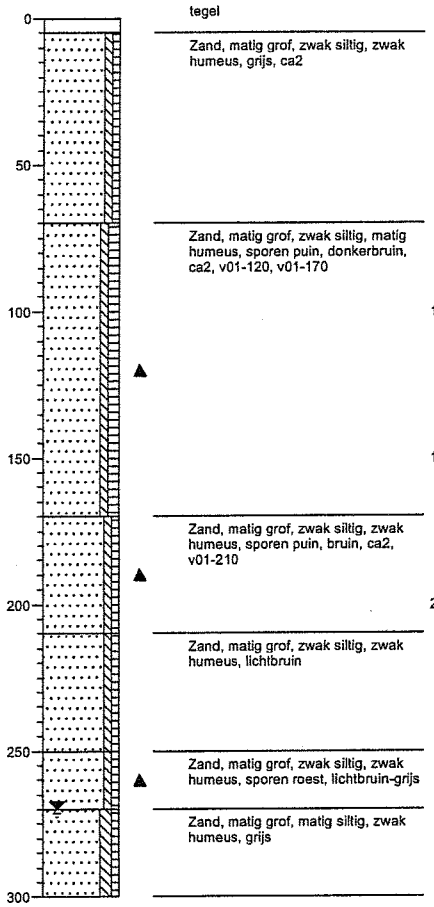
Boornr.	Vondstnr.	Diepte in cm	Aantal	Soort vondst	Datering	Beschrijving	Conserveringstoestand
1	01-120	70-120		Bouwmateriaal	XXX	Mortel, baksteen	
			3	Spijker	NT		gecorrodeerd
			1	Bot	XXX		Zeer klein fragment
				Sintels	NT		
1	01-170	120-170	11	Bot	XXX	o.a. vis	
			1	Aardewerk	LME-NT	Roodbakkend geglazuurd (aan beide zijden)	
			1	Aardewerk	NTB-C	Industrieel wit	
				Bouwmateriaal	XXX	Baksteen	
1	01-210	170-210	9	Bot	XXX	Vis	
				Bouwmateriaal	XXX	Mortel, baksteen	
			1	Aardewerk	NTB-C	Roodbakkend geglazuurd (eenzijdig)	
			1	Aardewerk	NTB-C	Roodbakkend	
2	02-110	10-110		Bouwmateriaal	XXX	Mortel, baksteen	
				Sintels	NT		
			2	Spijker	NT		Gecorrodeerd
			1	Glas	NT	Bruin	
			2	Aardewerk	NTB	Zuurkoolpot	
			1	Aardewerk	NTB-C	Industrieel wit	
3	03-60	7-60	2	Glas	XXX	Wit	
			3	Steenkool	NT		
				Slakachtig materiaal	XXX		
			1	Aardewerk	LME-NT	Roodbakkend	
				Bouwmateriaal	XXX	Baksteen, mortel	
3	03-100	60-100		Slak, sintel, steenkool	NT		
				Bouwmateriaal	XXX	Baksteen, mortel	
3	03-160	140-160		Slak, sintel, steenkool	NT		
				Bouwmateriaal	XXX	Baksteen, mortel	
			1	Glas	XXX		
			1	Aardewerk	LME-NT	Roodbakkend geglazuurd (eenzijdig)	
			1	Metaal	XXX		Gecorrodeerd
			1	Aardewerk	NTA-B	Steengoed	

Boornr.	Vondstnr.	Diepte in cm	Aantal	Soort vondst	Datering	Beschrijving	Conserveringstoestand
			1	Aardewerk	NTB-C	Witbakkend geglazuurd (eenzijdig)	
3	03-190	160-190	3	Glas	XXX	Wit	
			2	Steenkool	NT		
			1	Houtskool	XXX		
			1	Bot	XXX	Vis	
			1	Aardewerk	NTB-C	Industrieel wit	
				Bouwmateriaal	XXX	Baksteen	
6	06-80	70-80		Bouwmateriaal	XXX	Baksteen, mortel	
			1	Aardewerk	LME-NT	Roodbakkend geglazuurd (beide zijden)	
			2	Dakpan	NT	Roodbakkend	
13	13-90	20-90		Bouwmateriaal	XXX	Baksteen	
			1	Slak	XXX		
13	13-190	110-190	2	Pijpaardewerk	NTB-C	Pijpenstelen	
			2	Metaal	NT	Staafjes	
			3	Aardewerk	NT	Roodbakkend geglazuurd	
15	15-50	7-50		Bouwmateriaal	XXX	Baksteen, mortel	
			2	Spijkers	NT		Gecorrodeerd
			1	Aardewerk	NT	Witbakkend geglazuurd (eenzijdig)	
			2	Bot, dierlijk	XXX	Vis	
16	16-60	20-60	8	Bot, dierlijk	XXX	Kaak van een kat (?), vis	
			2	Spijker	NT		Gecorrodeerd
			2	Pijpaardewerk	NTB-C	Pijpenstelen	
				Bouwmateriaal	XXX	Baksteen, mortel	
16	16-100	60-100	20	Bot, dierlijk	XXX	Vis	
			1	Glas	XXX	Bruin	
				Bouwmateriaal	XXX	Baksteen, mortel	

Bijlage 5: Boorbeschrijvingen

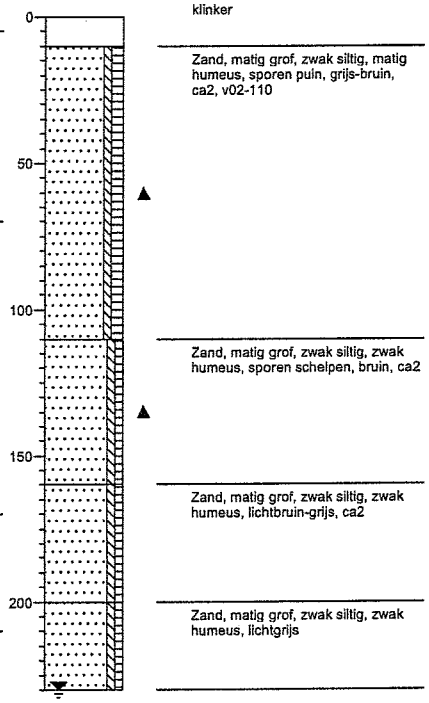
Boring: 01

Datum:	25-10-2006
X:	89731
Y:	473163
Maaiveld [m]	6.3
GWS:	270
Opmerking:	

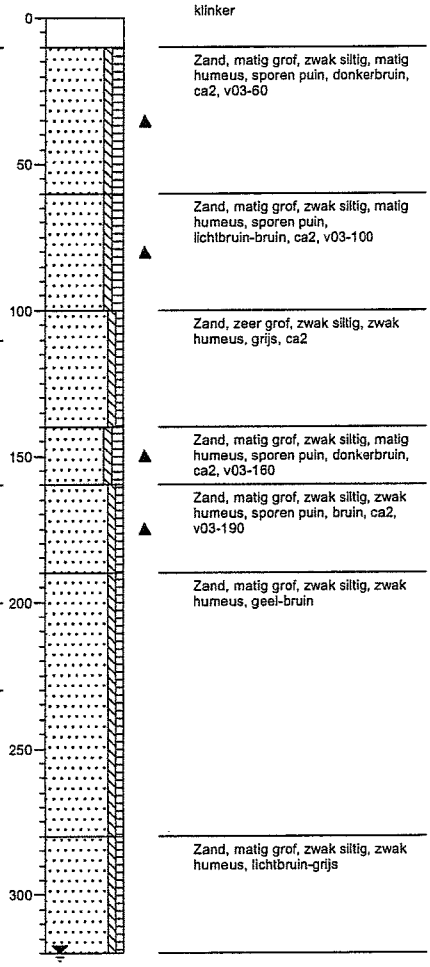
Boring: 02

Datum:	25-10-2006
X:	89786
Y:	473209
Maaiveld [m]	6.3
GWS:	230
Opmerking:	

Boring: 03

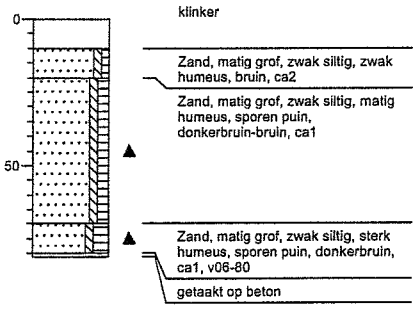
Datum:	25-10-2006
X:	89789
Y:	473138
Maaiveld [m]	6.2
GWS:	320
Opmerking:	

Projectcode: 02961006/19624

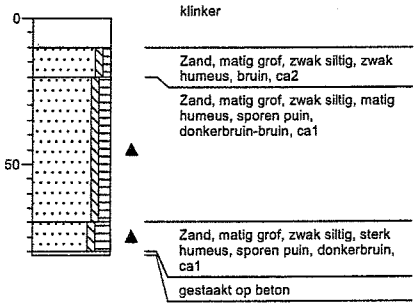
Boring: 06

Datum: 25-10-2006
X: 89726
Y: 473133
Maaiveld [m] 6.4
GWS:
Opmerking:

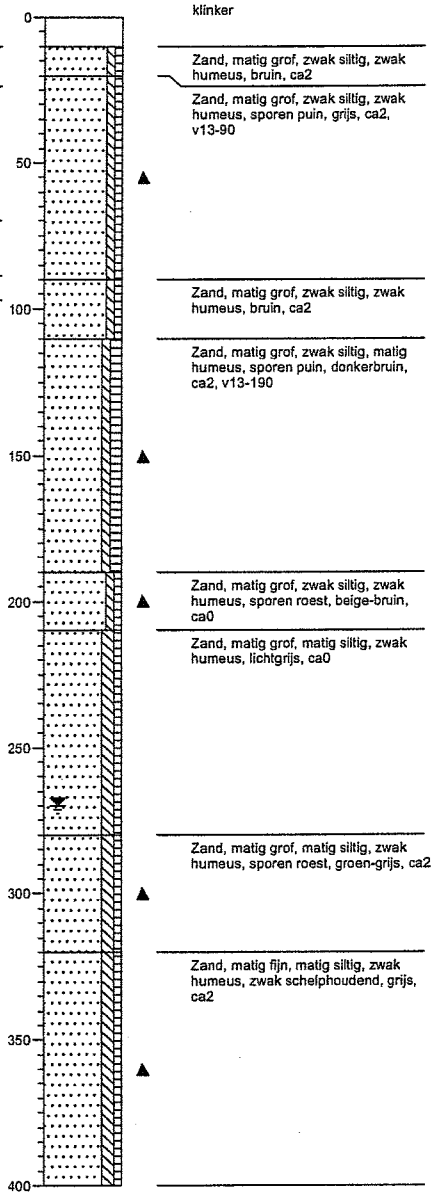
Boring: 06A

Datum: 25-10-2006
X: 89726
Y: 473133
Maaiveld [m] 6.4
GWS:
Opmerking:

Boring: 13

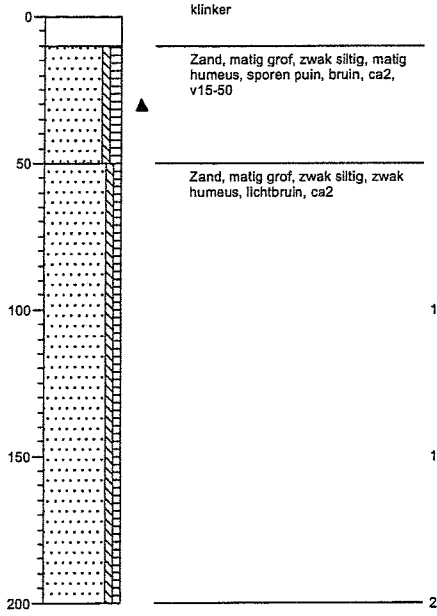
Datum: 25-10-2006
X: 89752
Y: 473156
Maaiveld [m] 6.3
GWS: 270
Opmerking:

Projectcode: 02961006/19624

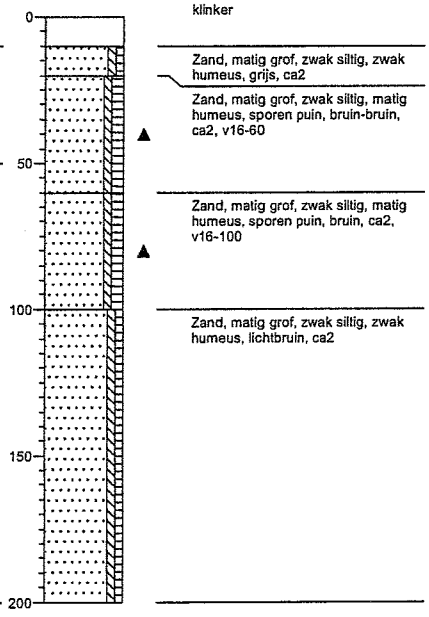
Boring: 15

Datum:	25-10-2006
X:	89744
Y:	473185
Maaiveld [m]	6.3
GWS:	
Opmerking:	

Boring: 16

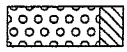
Datum:	25-10-2006
X:	89781
Y:	473176
Maaiveld [m]	6.2
GWS:	
Opmerking:	

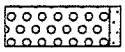

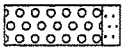
Projectcode: 02961006/19624

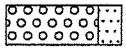
Legenda (conform NEN 5104)

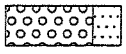
grind

Grind, siltig

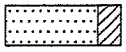

Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

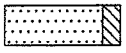

Grind, sterk zandig

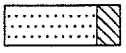

Grind, uiterst zandig

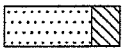
zand

Zand, kleïig

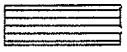

Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

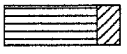

Zand, sterk siltig

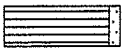

Zand, uiterst siltig

veen

Veen, mineraalarm

Veen, zwak kleïig

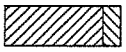

Veen, sterk kleïig

Veen, zwak zandig

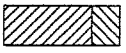

Veen, sterk zandig

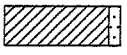
klei

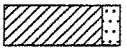

Klei, zwak siltig

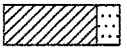

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

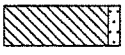

Klei, uiterst siltig

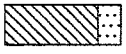

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

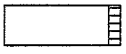

Klei, sterk zandig

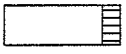
leem

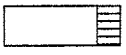

Leem, zwak zandig

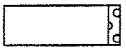

Leem, sterk zandig

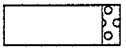
overige toevoegingen

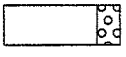

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

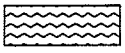

geroerd monster

ongeroerd monster

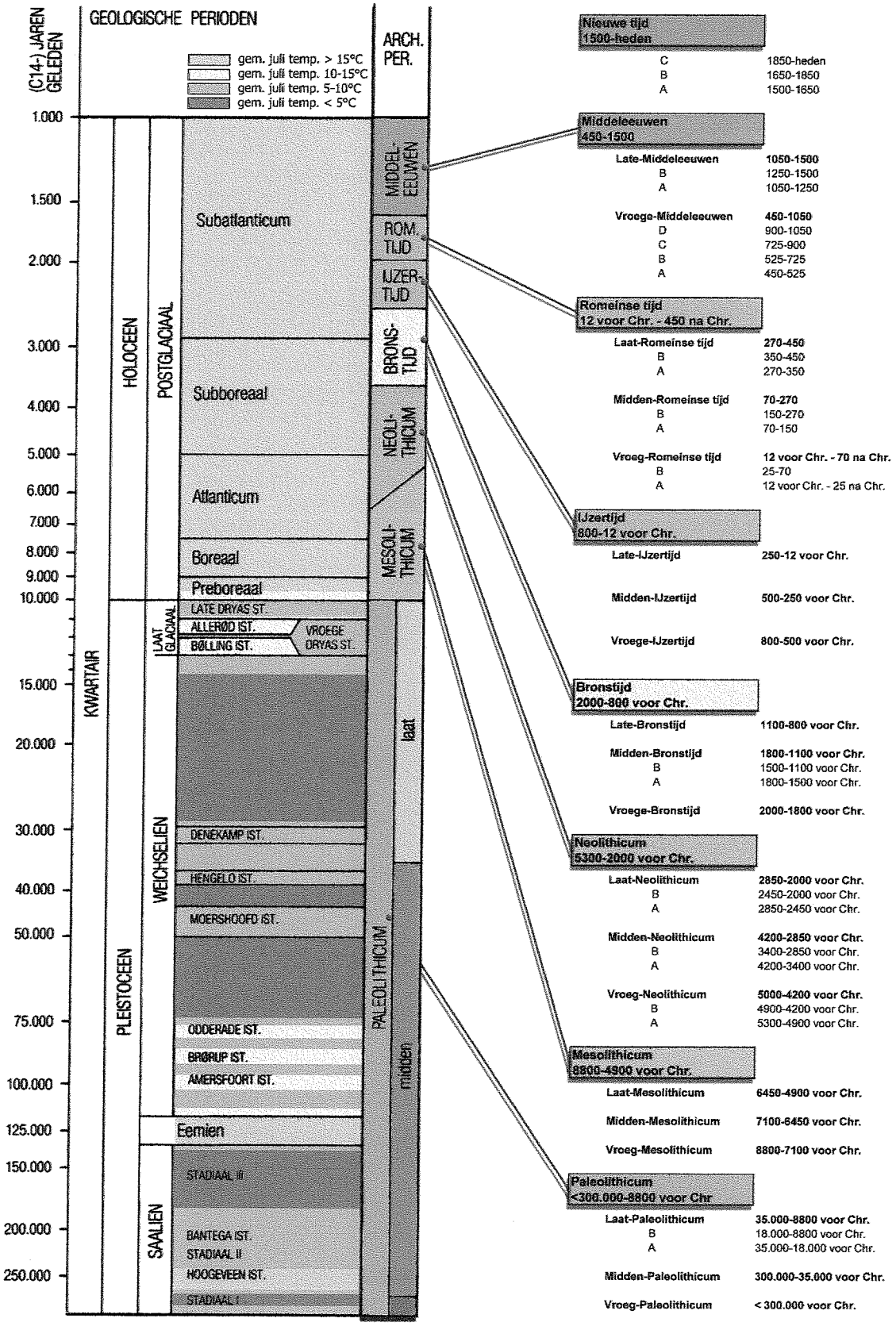
overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib

water

Bijlage 6: Periodentabel

Bijlage 7: Historische atlas 1902

LEGENDA

plangebied

0m 100m

REV.	DATUM	NAAM	OMSCHRIJVING	GOED GEK.
			HISTORISCHE SITUATIE	

Becker & Van de Graaf
archeologie op maat

BRON:
UITGEVERIJ NIEUWLAND 2005

SCHAAL:
1:5000

FORMAAT:
A4

Aanvulling op de Rapportage:

Inventariserend veldonderzoek, verkennende fase
Maarten Kruytstraat/Gasthuissteeg, Noordwijk
Gemeente Noordwijk

CIS-code: 19624

Colofon

Projectnummer : 09300408/19624
Auteur : dr. A.W.E. Wilbers
Redactie : drs. S. Moerman, drs. H.W. van Klaveren

Controle

drs. H.W. van Klaveren	Senior KNA-Archeoloog	20-10-2008

Goedkeuring

Drs. R.H.P. Proos	Provincie Zuid-Holland	27-01-2009

Versie : 1.4
ISBN : 978-90-8996-113-6

Definitieve versie

Opdrachtgever : Gemeente Noordwijk
dhr. J.C. Bedijn
Postbus 298
2200 AG Noordwijk

© Becker & Van de Graaf bv
Noordwijk, oktober 2008

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

NOORDWIJK
's-Gravendijckseweg 37
Postbus 126
2200 AC Noordwijk
T 071 – 332 68 88
F 071 – 403 55 24

EDE
Fahrenheitstraat 1[B]
Postbus 79
6710 BB Ede
T 0318 – 690 022
F 0318 – 642 294

BREDA
Tinstraat 7
Postbus 3953
4800 DZ Breda
T 076 – 548 66 80
F 076 – 514 32 62

onderdeel van de IDDS Groep

info@beckerenvandegraaf.nl
www.beckerenvandegraaf.nl

INHOUDSOPGAVE:

1. INLEIDING **3**
1.1. Aanleiding 3
1.2. Doel en vraagstelling van het onderzoek 3
1.3. Ligging van het plangebied 3

2. VELDONDERZOEK **4**
2.1. Werkwijze 4
2.2. Resultaten 4
2.3. Interpretatie 4

3. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN **5**
3.1. Beantwoording vraagstellingen 5
3.2. Aanbevelingen 6
3.3. Betrouwbaarheid 6

LITERATUUR **7**

BIJLAGEN
1. Boorlocatiekaart
2. Boorbeschrijvingen
3. Periodentabel

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In opdracht van de gemeente Noordwijk heeft archeologisch onderzoeksbureau Becker & Van de Graaf een archeologisch onderzoek uitgevoerd aanvullend op een inventariserend archeologisch onderzoek, verkennende fase uit januari 2007. Aanleiding voor dit aanvullende onderzoek is een wijziging in de bouwplannen voor de locatie. In het onderzoek van januari 2007 is uitgegaan van een maximale verstoringsdiepte van 2,0 m onder maaiveld (Moerman 2007). In de nieuwe situatie is op de locatie echter een tweelaags parkeerkelder gepland, waardoor de verstoringsdiepte zal reiken tot een diepte van 5,0 à 6,0 m onder maaiveld.

Het advies op grond van de eerste fase van onderzoek was dat, indien niet dieper werd gegraven dan 2,0 m –mv, een aanvullend archeologisch onderzoek niet noodzakelijk was (Moerman 2007). Omdat in de nieuwe plannen wel dieper wordt gegraven, is aanvullend onderzoek noodzakelijk om te bepalen of tussen 2,0 en 6,0 m –mv mogelijk archeologische resten kunnen voorkomen die door de graafwerkzaamheden verstoord dan wel vernietigd worden.

1.2. Doel en vraagstelling van het onderzoek

Het huidige onderzoek is een aanvulling op het voorgaande onderzoek en eveneens een Inventariserend Archeologisch onderzoek, verkennende fase. Het doel van het inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende fase, is inzicht te krijgen in de vormeenheden van het landschap in het plangebied, voor zover deze vormeenheden van invloed kunnen zijn geweest op de bruikbaarheid van de locatie door de mens in het verleden. Op basis van de resultaten van het onderzoek kunnen kansarme zones van het plangebied worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd voor vervolgonderzoek.

De vraagstellingen van het aanvullende onderzoek zijn gelijk aan die van het voorgaande IVO:

- Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie?
- Wat is de specifieke archeologische verwachting van het plangebied?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig in het plangebied?
- Wat is de diepteligging van eventueel aanwezige archeologische resten?
- Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog intact?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden?
- Kan een aantasting van het mogelijk aanwezige bodemarchief voorkomen worden door planaanpassing?

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.1 (Centraal College van Deskundigen 2006) en de provinciale en gemeentelijke eisen.Voor de in deze rapportage gebruikte geologische en archeologische tijdsaanduidingen wordt verwezen naar bijlage 3.

1.3. Ligging van het plangebied

De ligging van het onderzochte gebied, ofwel het plangebied, is weergegeven in bijlage 1. Het terrein omvat een gebied van ca. 2.400 m^2 en wordt globaal begrensd door de Maarten Kruytstraat, de Gasthuissteeg en de Abraham van Rooijenstraat. Ten tijde van onderhavig onderzoek was het deel van het plangebied langs de Maarten Kruytstraat in gebruik als parkeerplaats. De Gasthuissteeg is onderdeel van de openbare weg. De huizenblokken tussen het parkeerterrein en de Gasthuissteeg maken geen deel uit van het plangebied.

2. Veldonderzoek

2.1. Werkwijze

In het plangebied zijn twee aanvullende boringen gezet (boringen 301a en 302a) met een diepte van 6,05 m onder maaiveld. Deze boringen zijn geplaatst aan de noordzijde en in de zuidwesthoek van het plangebied. Er is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 10 cm. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijving (College voor de Archeologische Kwaliteit 2005b) met behulp van een veldcomputer en het programma Boormanager van I.T. Works. De locaties van de boringen zijn ingemeten vanuit de bestaande topografie (x- en y-waarden). De opgeboorde monsters zijn door middel van snijden en breken met de hand en op het oog onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

2.2. Resultaten

2.2.1. Lithologie en bodem
Uit beide boringen blijkt dat, evenals in het voorgaande onderzoek, de bodem bestaat uit matig fijn, zwak tot matig siltig zand. In boring 301a zijn schelpenresten waargenomen tot een diepte van 605 cm –mv en in boring 302a tot 555 cm –mv.

Evenals in het voorgaande onderzoek bevat ook de bovengrond van deze beide boringen veel subrecent puin, wat waarschijnlijk wijst op omwerking. Puin is aangetroffen tot een diepte van 160 cm –mv in zowel boring 301a als 302a.

In boring 301a is op een diepte van 380 tot 430 cm –mv een laag sterk humeus donkergrijsbruin zand aangetroffen met kleilaagjes. In boring 302a is op een diepte van 555 tot 605 cm –mv een laag matig humeus donkergrijsbruin zand aangetroffen. Gezien het humusgehalte van deze lagen zijn beide lagen ontstaan onder een sterk begroeid oud maaiveld, maar gezien de diepteligging niet hetzelfde maaiveld. Deze maaiveldniveaus bevonden zich op een diepte van respectievelijk ongeveer 2,0 m NAP en 0,0 m NAP.

2.2.2. Archeologische indicatoren
In geen van de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen.

2.3. Interpretatie

Uit het voorgaande onderzoek was reeds bekend dat het plangebied op de Jonge duinen ligt. De Jonge duinen zijn ontstaan vanaf de Late Middeleeuwen A (Parlevliet 2001). Deze duinen zijn zeer reliëfrijk, tot tientallen meters hoog en bedekken een ouder landschap dat bestond uit strandwallen van maximaal enkele meters hoog en lager gelegen strandvlaktes op een niveau van ongeveer 0,0 m NAP (De Mulder *et al.* 2003). Bij het ontstaan van Noordwijk aan Zee zijn de Jonge duinen afgevlakt om bebouwing mogelijk te maken. Daarbij zijn waarschijnlijk de bovenste meters van de huidige bodem in het plangebied verstoord geraakt.

De twee voormalige maaiveldniveaus die in het huidige onderzoek zijn aangetroffen op een diepte van 380 en 555 cm –mv, vertegenwoordigd door twee matig tot sterk humeuze zandlagen, bevinden zich op een gemiddelde diepte die mogelijk overeenkomt met de diepte waarop de resten van het landschap van voor de bedekking door de Jonge duinen gemiddeld wordt aangetroffen in deze regio. Indien deze humeuze lagen inderdaad zijn ontstaan voorafgaand aan de bedekking van het plangebied door de Jonge duinen dan betreft het de resten van een maaiveld dat tussen ongeveer 1700 voor Chr. en 1000 na Chr. in het gebied aanwezig was. Een andere mogelijke verklaring voor de humeuze lagen, met name die in boring 301a, is dat deze lagen zijn ontstaan in uitgeblazen laagtes tussen de Jonge duinen, duinrellen genoemd. In een duinrel staat het grondwater tot aan of net onder het maaiveld waardoor er veel vegetatie voorkomt en er daarom een dikke laag humeus zand kan ontstaan. In een latere fase kan een duinrel weer worden vol geblazen met duinzand, waardoor de ontstane bodem begraven raakt.

3. Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van de Gemeente Noordwijk heeft archeologisch onderzoeksbureau Becker & Van de Graaf een aanvullend archeologisch onderzoek uitgevoerd op het terrein tussen de Maarten Kruytstraat en de Gasthuissteeg te Noordwijk. Het doel van dit aanvullende onderzoek was bepalen of tussen 2,0 en 6,0 m –mv mogelijke archeologische resten konden voorkomen die bij de gewijzigde bouwplannen door graafwerkzaamheden verstoord dan wel vernietigd zouden worden.

Uit het onderzoek blijkt dat het plangebied op de Jonge duinen ligt die zijn ontstaan vanaf de Late Middeleeuwen A. De bovengrond van deze jonge duinen is tot een diepte van 1,5 à 2,0 m –mv verstoord door (sub)recente graafwerkzaamheden. Tot een diepte van ongeveer 3,5 m –mv geldt daarom een lage verwachting voor onverstoorde archeologische waarden uit de periode Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. In de diepere ondergrond van het plangebied zijn twee humeuze zandlagen aangetroffen. Deze humeuze lagen zijn oude begraven maaiveldniveaus uit ofwel een landschap dat in de Late Middeleeuwen of Nieuwe tijd in dit gebied voorkwam (een duinrel) of van een landschap dat tussen ongeveer 1700 voor en 1000 na Chr. voorkwam en door de Jonge duinen begraven is. Mogelijk kunnen in of onder deze humeuze zandlagen archeologische resten voorkomen.

In het geval van een duinrel is de kans op archeologische resten klein omdat het een zeer nat landschapstype betreft. Indien er toch archeologische resten voorkomen gaat het waarschijnlijk om resten uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe tijd.

In het andere geval is de kans op archeologische waarden groot omdat een landschap van strandwallen en strandvlaktes op verschillende manieren intensief gebruikt werd door de mens. De archeologische resten zullen te dateren zijn in de periode Midden Bronstijd tot en met de Vroege Middeleeuwen.

3.1. Beantwoording vraagstellingen

- *Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie?*

Uit dit en het voorafgaande onderzoek blijkt dat het plangebied ligt op de Jonge duinen die zijn ontstaan sinds de Late Middeleeuwen A. In deze regio liggen onder de Jonge duinen, op een hoogte van ongeveer 0,0 tot 2,0 m NAP, de begraven resten van een landschap dat tussen 1700 voor en 1000 na Chr. aan het maaiveld lag. Mogelijk zijn in de boringen resten van dit begraven landschap aangetroffen op een diepte van 380 tot 555 cm –mv of resten van een duinrel van na 1000 na Chr.

- *Wat is de specifieke archeologische verwachting van het plangebied?*

Op basis van de onderzoeksresultaten kan worden gesteld dat in het plangebied vanaf het huidige maaiveld tot aan een diepte van circa 3,5 m –mv een lage verwachting geldt voor onverstoorde archeologische waarden uit de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe tijd. Waarschijnlijk zijn eventuele archeologische waarden tot op dit niveau verstoord door (sub)recente graafwerkzaamheden.

Tussen 380 en 605 cm –mv zijn resten aangetroffen van oude maaiveldniveaus. Dergelijke niveaus kunnen archeologische waarden bevatten. Omdat onduidelijk is om wat voor begraven landschappen het gaat is niet met zekerheid te zeggen hoe groot de kans op archeologische waarden is en uit welke periode deze waarden kunnen stammen. Indien het om een duinrel gaat is de verwachtingswaarde laag voor archeologische waarden uit de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe tijd. Indien het gaat om het landschap van voor het ontstaan van de Jonge duinen dan geldt een hoge verwachtingswaarde voor archeologische waarden uit de periode Midden Bronstijd tot en met de Vroege Middeleeuwen.

- *Zijn er archeologische waarden aanwezig in het plangebied?*

Tot een diepte van ongeveer 3,5 m –mv zijn waarschijnlijk geen onverstoorde archeologische waarden meer aanwezig binnen het plangebied. Of er beneden 3,5 m –mv, met name in en onder

de humeuze zandlagen, archeologische waarden voorkomen is niet te bepalen aan de hand van deze boringen.

- *Wat is de diepteligging van eventueel aanwezige archeologische resten?*

Eventuele archeologische resten zouden binnen de onderzochte diepte kunnen voorkomen tussen 3,8 en 6,0 m –mv ofwel tussen ongeveer 2,0 tot 0,0 m NAP.

- *Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog intact?*

De bovengrond van de Jonge duinen is tot ten minste 1,5 tot 2,0 m –mv verstoord. Alleen beneden 3,8 m –mv zijn onverstoorde oude bodemlagen aangetroffen.

- *In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden?*

Gezien de geplande verstoringsdiepte van 5,0 à 6,0 m –mv ten behoeve van een tweelaagse parkeerkelder worden eventuele archeologische resten die voorkomen in of onder de aangetroffen oude maaiveldniveaus bedreigd. Zolang de graafwerkzaamheden niet dieper reiken dan 3,5 m –mv worden waarschijnlijk geen archeologische resten bedreigd.

3.2. Aanbevelingen

Op grond van dit aanvullend onderzoek wordt een archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd indien er in het plangebied dieper wordt gegraven dan 3,5 m –mv. In dat geval worden mogelijk archeologische waarden aangetast die voor kunnen komen in de diepere ondergrond van het plangebied. Een nader archeologisch onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden in de diepere ondergrond van het plangebied kan, gezien de diepteligging van deze resten, niet worden uitgevoerd zonder intensieve structurele maatregelen zoals damwanden en bronbemaling. Op grond hiervan wordt aanbevolen om het nader archeologisch onderzoek te laten bestaan uit een archeologische opgraving gelijktijdig met de aanleg van de bouwput.

NB. Bovenstaand advies vormt een selectieadvies. Dit advies dient gecontroleerd en beoordeeld te worden door het bevoegd gezag, in dit geval de provinciaal archeoloog van de Provincie Zuid-Holland. Deze zal vervolgens een selectiebesluit nemen inzake de te volgen procedure. Becker & Van de Graaf bv wil daarom meegeven dat voordat het selectiebesluit genomen is, niet begonnen kan worden met bodemverstorende activiteiten of activiteiten die voorbereiden op bodemverstoringen.

Voor alle gravende onderzoeken, waaronder een archeologische begeleiding, dient voorafgaand aan de uitvoering van het onderzoek een Programma van Eisen geschreven te worden. Dit Programma van Eisen moet goedgekeurd worden door de bevoegde overheid (de Provincie Zuid-Holland) alvorens met het onderzoek kan worden begonnen. Houd er rekening mee dat de goedkeuring ongeveer zes weken in beslag neemt.

3.3. Betrouwbaarheid

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het onverwacht aantreffen dan wel ongezien vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen. Aangezien het onderzoek is uitgevoerd door middel van een steekproef kan echter, op basis van de onderzoeksresultaten, de aan- of afwezigheid van eventuele archeologische waarden niet gegarandeerd worden. Indien archeologische waarden worden aangetroffen dienen deze conform de Monumentenwet 1988, artikel 53, bij het Rijk gemeld te worden.

Literatuur

ANWB, 2005: *ANWB Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25000*, Den Haag.

Moerman, S., 2007: *Inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, Maarten Kruytstraat/Gasthuissteeg, Noordwijk, Gemeente Noordwijk, CIS-code: 19624*. Becker & Van de Graaf, Katwijk.

Mulder, E.F.J. de/ M.C. Geluk/ I.L. Ritsema/ W.E. Westerhoff/ T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

Parlevliet, D., 2001: De Rijnmond verstopt, in *Holland, historisch tijdschrift*, 33e jaargang, nr. 1, 1-16.

Bijlage 1: Boorpuntenkaart

REV.	DATUM	NAAM	OMSCHRIJVING	GOED GEK.
0	17.11.06	MS	SITUATIETEKENING	
0	10.08.08	HN	SITUATIETEKENING	

Becker & Van de Graaf
archeologie op maat
'S-GRAVENDIJCKSEWEG 37, POSTBUS 126, 2200 AC NOORDWIJK (ZH)
TEL: 071-3326888,FAX: 071-4035524,E-MAIL: info@beckerenvandegraaf.nl

OMSCHRIJVING:
MAARTEN KRUYTSTRAAT (E.O.) TE NOORDWIJK

SCHAAL: 1:500

PROJECTNUMMER:
09300408/19624/AWI

FORMAAT: A4

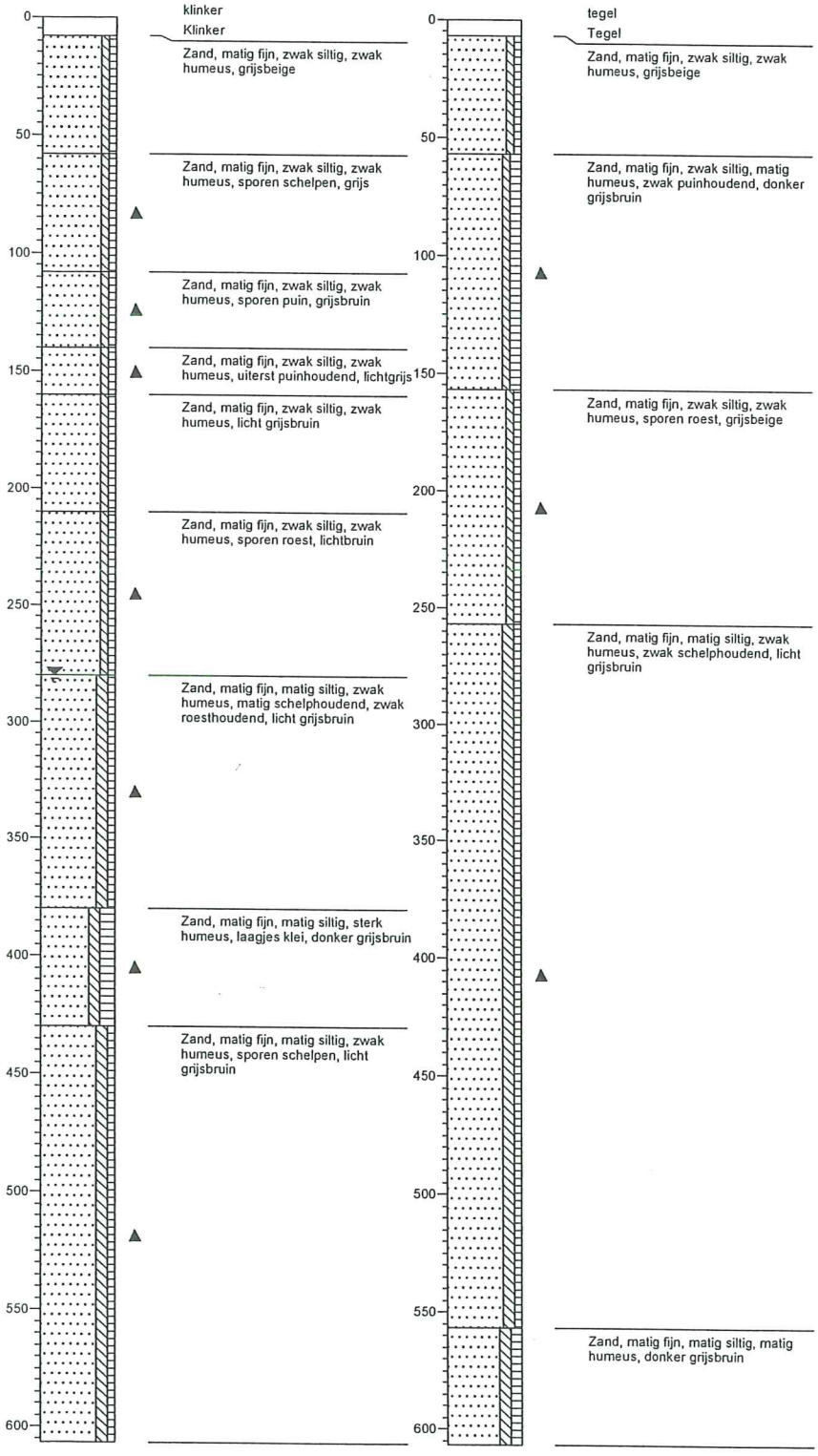
Bijlage 2: Boorbeschrijvingen

Boring: 301a

Datum:	14-08-2008
X:	89745
Y:	473138
Maaiveld [m NAP]:	6.4
GWS:	280
Opmerking:	

Boring: 302a

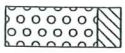
Datum:	14-08-2008
X:	89763
Y:	473166
Maaiveld [m NAP]:	6.2
GWS:	
Opmerking:	

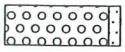

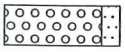
Projectcode: 09300408/19624

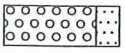
Legenda (conform NEN 5104)

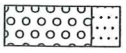
grind

Grind, siltig

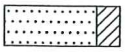

Grind, zwak zandig

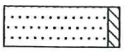

Grind, matig zandig

Grind, sterk zandig

Grind, uiterst zandig

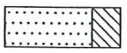
zand

Zand, kleïig

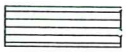

Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

Zand, sterk siltig

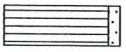

Zand, uiterst siltig

veen

Veen, mineraalarm

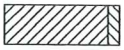

Veen, zwak kleïig

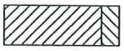

Veen, sterk kleïig

Veen, zwak zandig

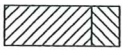

Veen, sterk zandig

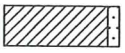
klei

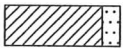

Klei, zwak siltig

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

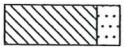

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

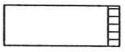

Klei, sterk zandig

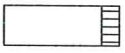
leem

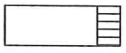

Leem, zwak zandig

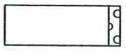

Leem, sterk zandig

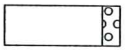
overige toevoegingen

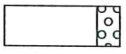

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

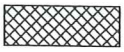
monsters

geroerd monster

ongeroerd monster

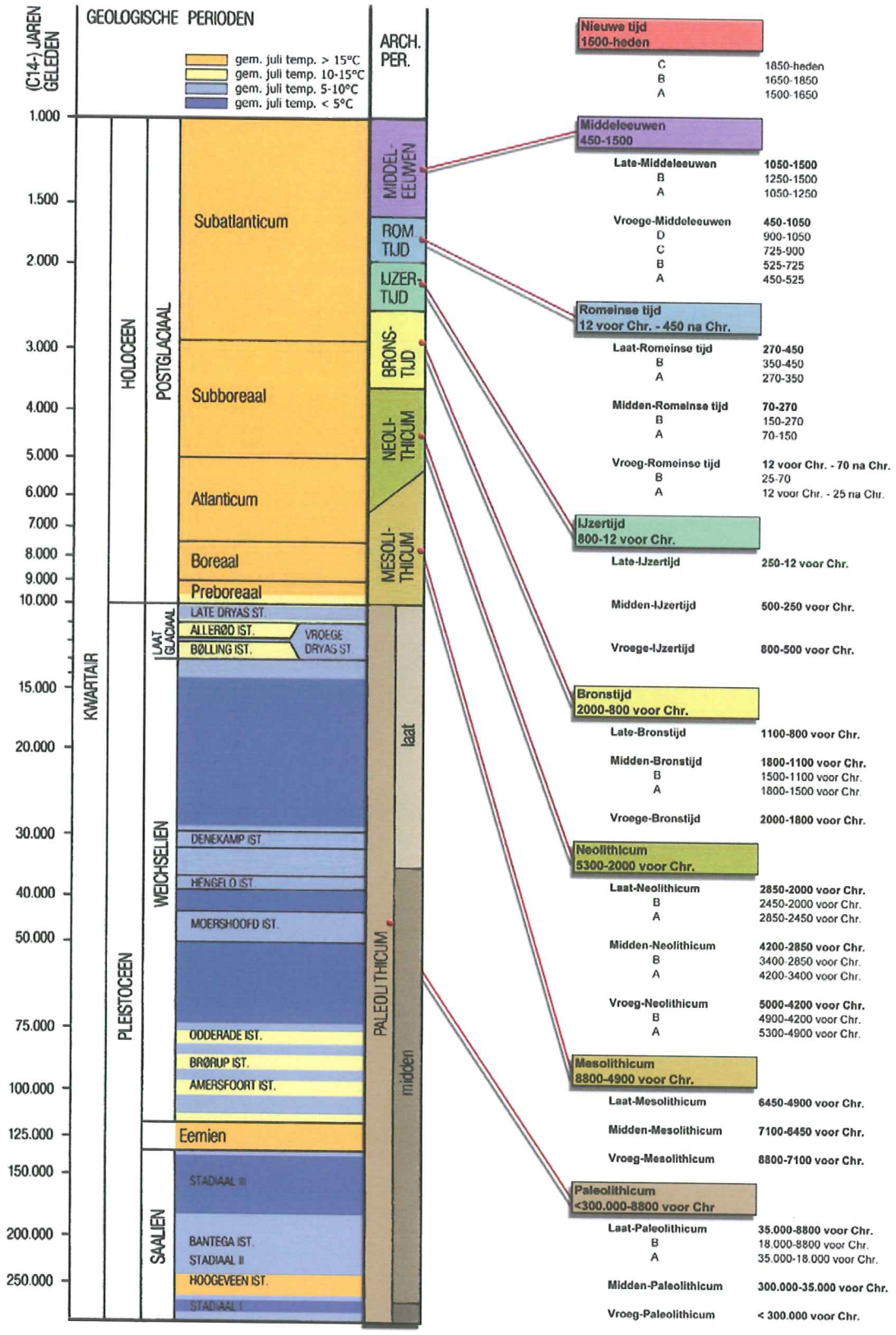
overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib

water

Bijlage 3: Periodentabel

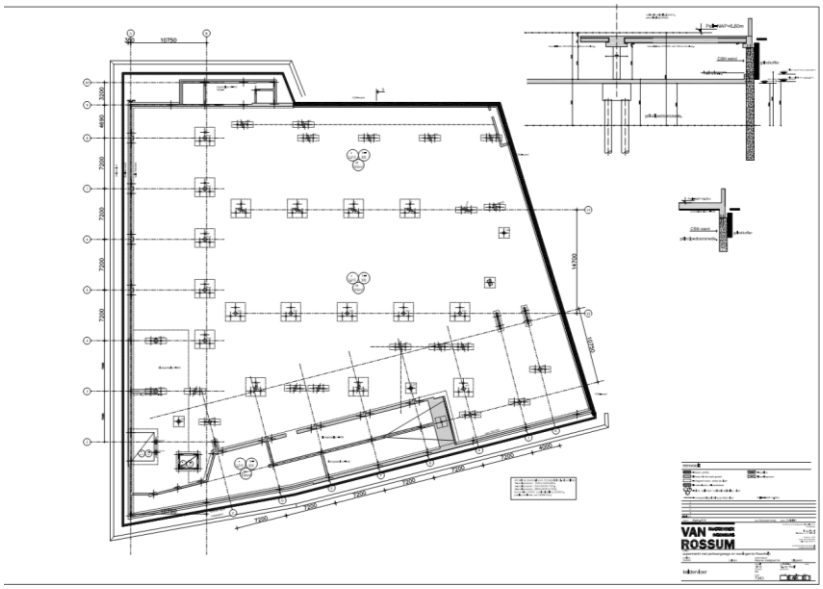

ARCHEOLOGISCH ADVIES

Erfgoed Leiden en Omstreken

Locatieaanduiding:	Maarten Kruytstraat Noordwijk
Aanvraagnummer:	
Omschrijving:	nieuwbouw beoordeling palenplan
Opgesteld door / datum:	mevr. C.Brandenburgh / 26 juli 2018

Planomschrijving
Ten behoeve van de nieuwbouw aan de Maarten Kruytstraat is een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Hierin is opgenomen dat bodemingrepen tot een diepte van 350 cm geen bedreiging vormen voor archeologische resten. Op een dieper niveau kunnen wel resten aanwezig zijn. De beoogde nieuwbouw zal niet dieper reiken dan deze 350 cm, maar zal wel onderheid worden.

Palenplan van de nieuwbouw. De funderingspalen staan 7,2 meter uiteen.

Voorgeschiedenis
In het plangebied is een archeologisch onderzoek middels boringen uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in het volgende rapport:

Wilbers, A.W.E., 2009: Aanvulling op de rapportage Inventariserend Veldonderzoek verkennende fase Maarten Kruytstraat/Gasthuissteeg Noordwijk, gemeente Noordwijk.

Aanbevelingen
- Indien dit plan zal worden uitgevoerd, moet voorafgaand aan de nieuwbouw een vergunning worden aangevraagd voor de activiteit het uitvoeren van een werk (voorheen archeologische aanlegvergunning).
- Op basis van het palenplan zullen aan de activiteit uitvoeren van een werk geen voorwaarden worden gesteld omdat de palen meer dan 5 meter uiteen staan. Een dergelijk palenplan veroorzaakt

een minimale verstoring van de bodem die zonder archeologisch onderzoek kan plaatsvinden. Wij verzoeken u het volgende op te nemen in de vergunning:

Melding toevalsvondst
Ingeval archeologische resten worden aangetroffen dient dit op grond van artikel 5.10 van de Erfgoedwet onmiddellijk te worden gemeld aan de Minister van OC&W. De vondst dient gedurende 6 maanden, te rekenen vanaf de datum van de melding, ter beschikking te worden gesteld of gehouden voor wetenschappelijk onderzoek.

Chrystel Brandenburgh
Erfgoed Leiden en Omstreken
Senior adviseur archeologie
071 516 7959

Boisotkade 2A
Postbus 16113
2301 GC Leiden
www.erfgoedleiden.nl

Van: "Witte, Neelson" <N.Witte@leiden.nl>
Onderwerp: RE: Maarten Kruytstraat te Noordwijk (gewijzigde versie met bijlage)
Datum: 3 december 2018 12:13:26 CET
Aan: "'paul@pdwvastgoed.nl'" <paul@pdwvastgoed.nl>
Kopie: "Brandenburgh, Chrystel" <c.brandenburgh@erfgoedleiden.nl>, "'b.dercksen@noordwijk.nl'" <b.dercksen@noordwijk.nl>

Geachte heer de Winter,

Namens mijn collega Chrystel Brandenburgh heb ik uw vraag over het plangebied Maarten Kruytstraat te Noordwijk behandeld.

Het palenplan d.d. 26-04-2018 is inderdaad gewijzigd t.o.v. voorontwerp waardoor de onderlinge afstand tussen de palen niet altijd 5m is. Desondanks blijft er tussen de rijen palen genoeg ruimte over voor eventueel onderzoek in de toekomst. Er zullen op basis van dit palenplan geen aanvullende maatregelen m.b.t. archeologie worden voorgeschreven.

In de hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Neelson Witte

Erfgoed Leiden en Omstreken
Adviseur archeologie (ma, do)
071 516 7959

Boisotkade 2A
Postbus 16113
2301 GC Leiden